

Advies Wmo-raad Sociaal Domein d.d. 04-06-2014

Aan: het College van B&W van de gemeente Pijnacker-Nootdorp

Van: de Wmo-raad Pijnacker-Nootdorp

De nota die het vertrekpunt was voor onze besprekingen

In onze besprekingen over het sociale domein en de keuzes die gemaakt zijn en/of moeten worden is de Wmo-raad uitgegaan van de tweede versie van de nota. Een dag na onze tweede bespreking op 27 mei jl. ontvingen we de nota die naar de gemeenteraad is gestuurd. Deze wijkt in haar opbouw inclusief diverse bijlagen nogal af van de tweede versie. Inhoudelijk lijken de verschillen verwaarloosbaar, qua onderliggende informatie is deze uitgebreider. Gelet op de ultrakorte termijn waarbinnen wij ons advies gereed moeten hebben (4 werkdagen), is het een ingrijpende klus de teksten om te zetten naar de definitieve nota.

Graag uw begrip hier voor.

Om te beginnen...

De Wmo-raad vindt dat de gemeente op een goede manier bezig is. Er zijn al belangrijke slagen gemaakt. We hopen dat het college zo door gaat en complimenteren u met de voortvarendheid waarmee u aan de slag bent gegaan.. Wel hebben wij zorg over de noodzakelijke transformatie in het totale sociale domein. Ervaring in het recente verleden, bijvoorbeeld met de deelnemende organisaties in het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in Pijnacker-Nootdorp (P-N) leren dat dit niet altijd eenvoudig is. Uitvoerende werkers, de professionals, hebben daar in de regel minder moeite mee dan hun managers. Is er al voldoende draagvlak in de gemeente en zullen de stakeholders zich er ook op het niveau van bestuur en management aan committeren?

Veel nieuwe ontwikkelingen dienen zich aan. Over bezuinigingen viel op 27 mei jl. nog weinig te zeggen. Daarom zijn we gereserveerd. Inmiddels weten we dat de langverwachte 'Mei-circulaire' is verschenen. We verzoeken u ons te melden welke consequenties er voor onze inwoners vastzitten aan de inhoud van dit document.

Wij vinden dat geen dis-continuïteit in zorg en/of begeleiding mag gaan ontstaan na 01-01-2015 als gevolg van de transitie die gaande zijn. Gelukkig is sprake van een overgangperiode. Regiogrenzen en gemeentegrenzen mogen niet alsof deze een ijzeren gordijn vormen gehanteerd worden, hoezeer dat uitgaande van bestuurlijke kaders in de rede ligt. Inwoners van onze gemeente die een beroep doen op kleine zorgaanbieders van buiten onze gemeente zullen op tijd gewezen moeten worden op de noodzaak dat zij hun zorgverleners wijzen op de mogelijkheid ook een (raam-)contract met onze gemeente te sluiten, zodat hun zorg kan doorgaan. Verder voorzien wij rechtsongelijkheid tussen onze en de ons omringende gemeenten. Wij nemen aan dat u op de hoogte bent van wat er daar gebeurt en dat u zo veel mogelijk streeft naar afstemming.

We vinden het met u van het allergrootste belang dat hoe de implementatie gaat verlopen van meet af aan goed wordt gemonitord. Dan zie je gelijk wat er gebeurt en heb je slagkracht om bij te sturen. Indicatoren kunnen zijn: aantallen (om hoeveel mensen gaat het), het proces (hoe loopt het, wat gebeurt er), hindernissen. Wij gaan er van uit, dat een eventueel daartoe op te stellen monitor met ons voor vaststelling wordt besproken.

De bijeenkomst op 13 mei jl. over het sociaal domein heeft aangetoond dat veel betrokkenen die daar aanwezig waren grote interesse hebben in hoe wij in onze gemeente uitvoering gaan geven aan de gevolgen van de drie D's (inclusief de transformaties die nodig zijn om e.e.a. succesvol in te voeren). Er is sprake geweest van een positief kritische benadering van velen, waarbij 'out of the box-denken' zo hier en daar leidde tot verrassende inzichten en aanknopingspunten voor vernieuwing en verandering. Wij hopen dat ons advies ook bijdraagt aan deze ingrijpende omwenteling.

Ons advies heeft betrekking op de volgende onderwerpen:

- 1) preventie van kindermishandeling
- 2) beschermd wonen
- 3) familieondersteuning
- 4) kern- en regieteams
- 5) innovatieagenda
- 6) cliëntenondersteuning
- 7) overige punten.

Ad. 1) Preventie van kindermishandeling en jeugdzorg

Jeugdzorg wordt een nieuw beleidsterrein voor onze gemeente. De Wmo-raad heeft zich in het recente verleden niet kunnen uitspreken over het Regionaal Transitie Arrangement (RTA) dat onze gemeente heeft afgesloten met de ons omringende Haaglanden-gemeenten. Het is bemoedigend dat de commissie- Van der Tak dit RTA positief beoordeeld heeft. Maar er moet nog heel wat gebeuren alvorens alle stukjes van de ingewikkelde puzzel die jeugdzorg is in elkaar passen.

In de nota missen we beleid met betrekking tot preventie van kindermishandeling. De meldingen daarvan blijven verlopen via het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld (AMKH) en de te formeren kernteams (zie bij 4) zullen een signalerende functie krijgen. Maar op dit terrein zal nog veel moeten worden uitgewerkt. In het meest recente nummer van het digitale Tijdschrift voor Kindermishandeling en huiselijk geweld staan tien maatregelen en hulpmiddelen gepresenteerd waarmee ook onze gemeente kindermishandeling en huiselijk geweld effectief kan aanpakken, inclusief praktische tools bij de realisatie én uitvoering van gemeentelijk preventiebeleid:

- a. screening tijdens zwangerschap
- b. voorlichting geweldloos opvoeden
- c. voorlichting shaken baby syndroom
- d. opvoedproblemen signaleren
- e. opvoedondersteuning bieden
- f. voorlichting op school
- g. training voor professionals
- h. psycho-educatie na huiselijk geweld
- i. hulp voor kinderen in de vrouwenopvang
- j. publiekscampagne

De nadere uitwerking er van is te vinden op www.tijdschriftkindermishandeling.nl.

Het kan zijn dat deze reeds bij u bekend zijn. Wij verzoeken u om ons in de komende tijd te informeren over of, en zo ja hoe u zich deze ter harte neemt en betreft in uw te ontwikkelen beleid.

We stemmen graag met u af op welke wijze u dat zult doen.

Ten slotte merken we op dat we uw antwoord op de vraag welke functionaliteiten al dan niet aan de lokale teams kunnen worden overgedragen van groot belang vinden. T.z.t. ontvangen we graag de wijze waarop u met dit wat u noemt 'inrichtingsvraagstuk' omgaat.

Ad. 2) Beschermd wonen

Wij roepen u op om te bewerkstelligen, dat er voldoende woonmogelijkheden inclusief passende zorg en begeleiding zijn en blijven voor onze meest kwetsbare inwoners, veelal mensen met een min of meer al dan niet aangeboren lichte of ernstige lichamelijke, verstandelijke, zintuiglijke en/of psychiatrische aandoening. Wij onderschrijven uw visie over de inclusieve samenleving.

U meldt dat de gemeente Delft verantwoordelijk is voor het contracteren van voorzieningen die beschermd wonen aanbieden. Ook meldt u, dat diverse bewoners van Villa Casper en Het Hof van Gemiva slechts daar kunnen blijven wonen als Delft dit voor hen goed regelt. U bent in overleg met de gemeente Delft. Wij roepen u op: regel dat dit zo geen gedwongen verhuizingen zullen plaatsvinden vanwege grensgeschillen.

Ad. 3) Familieondersteuning

Wij pleiten er voor om altijd en overal expliciet aandacht te hebben voor de mogelijkheden die directe naasten al dan niet hebben om hun kwetsbare naasten te ondersteunen. Ook hebben deze direct betrokkenen vaak een goede kijk op wat voor hun naasten 'passende zorg' betekent. Betrek ook hen bij uw ideeën en plannen om beleid te ontwikkelen. De Wmo-raad zal zich in de nabije toekomst buigen over mogelijkheden om ook hier inbreng van cliënten, patiënten en hun directe naasten te garanderen. Zonder hun inbreng wordt wat overheden bedenken een lege huls.

Familie en/of directe naasten zullen in de toekomst goed moeten worden ondersteund. Daartoe behoren ook kinderen met een chronisch zieke ouder, die vaak al op jonge leeftijd mantelzorger zijn. Wij vragen expliciet steun voor deze groep.

Ad. 4) Kernteams en regieteam

Er komen wat u betreft drie kernteams, voor elke 'dorpskern' een. Ook komt er een regieteam voor situaties van inwoners, die niet adequaat door een kernteam kunnen worden opgepakt. Dit roept vragen op met betrekking tot de grootte ervan (afgestemd op het aantal inwoners per kern), de afstemming van op te pakken problematiek inclusief de ernst daar van (van licht tot zwaar), de onderlinge samenhang (eenheid in beleid in de drie kernen), de afstemming tussen de professionals en de medewerkers van de gemeente. Daarnaast is sprake van een hiërarchische aansturing van professionals door hun moederorganisatie en een functionele aansturing vanuit het kernteam. Dit kan fricties veroorzaken. Hoe wordt hiermee omgegaan?

Wij roepen op een aanpak te ontwikkelen waarbinnen er niet over mensen wordt gesproken maar met mensen, waarbij mensen worden opgezocht in plaats van dat ze ontboden worden bij een loket. Bovendien kan een spanningsveld ontstaan tussen de inzet van vrijwilligers in een wijk en het werk van professionals uit de wijkteams die zo dicht mogelijk bij de inwoners willen komen. Ten slotte is in onze gemeente het begrip 'wijkgericht werken' gemeengoed, hoewel de invulling daar van per wijk verschilt. Wij zijn buitengewoon benieuwd naar het uitgewerkte organisatieplan, dat op 1 juli a.s. gereed zal zijn. Daarna adviseren wij graag. Gelet op de al enkele jaren voortdurende discussies in den

lande over zin en onzin van sociale wijkteams willen wij graag onze inbreng hebben bij wat voor onze gemeente passend is.

Ad. 5) Innovatieagenda

U stelt dat de Innovatieagenda in mei 2015 bij de gemeenteraad moet liggen. De gemeenteraad zal dan zich moeten uitspreken over de onderwerpen, de werkwijze en de gestelde kaders. Ook wij zullen onderwerpen aanleveren. Daarover zullen wij ons beraden. We komen daar later op terug.

Ad. 6) Cliëntenondersteuning

Zoals al eerder vermeld, hierbij gaat het dus ook om de ondersteuning aan de directe naasten. Wij vinden een op de vraag van de cliënt en diens 'systeem' afgestemde onafhankelijke cliëntondersteuning van eminent belang. Dit speelt allereerst al bij het eerste gesprek over eventuele professionele en gesubsidieerde zorg en/of ondersteuning. Investeer in de voorkant! Daar worden de kiemen gelegd voor het eventuele vervolgtraject dat moet uitmonden in een op de vraag aansluitende passende zorg. Het gaat om vraaggericht werken. Het gaat ook om het goed kunnen inschatten welke mogelijkheden de zorgvrager en diens persoonlijke netwerk zelf hebben om diens zorgbehoefte in te vullen. Dat u dus kiest voor generalisten die samen zo'n kernteam gaan vormen onderschrijven we. Wij wijzen er op dat notoire zorgmijders goed zijn in het aangeven dat zij geen zorg nodig hebben en dat zij alles zelf kunnen, terwijl dat geenszins het geval is. Ook zijn er cliënten die 'op tilt slaan' als zij bijvoorbeeld een brief van de gemeente krijgen. Daarom pleiten we er voor om vooral 'achter de voordeur' te werken. Bouw met zorgvragers een goede relatie op. Investeer in passende aandacht. Geef zorgverleners voldoende tijd om een goede samenwerkingsrelatie op te bouwen en val hen zo min mogelijk lastig met registratieverplichtingen en andere bureaucratie.

Omdat wij net als vele anderen in Nederland voorzien dat zich conflictsituaties zullen gaan voordoen tussen de betrokken mensen die een beroep doen op gesubsidieerde zorg, al dan niet met het betalen van een eigen financiële bijdrage, en de subsidiërende overheid is het een conditio sine qua non dat in onze gemeente een onafhankelijke ombudsfunctie wordt ingericht. Wij zijn daar dus een groot voorstander van en verzoeken u dit spoedig ter hand te nemen, zodat deze functie er is op 01-01-2015. We vinden het verstandig dat MEE vooralsnog de aangewezen organisatie blijft om die onafhankelijke cliëntondersteuning te bieden. Daarbij vragen we u om te onderzoeken of de organisatie MEE in ons werkgebied de juiste deskundigheid heeft om aan alle mensen met een functiebeperking, van welke aard dan ook, ondersteuning te bieden. MEE heeft immers vooral deskundigheid op het terrein van mensen met een verstandelijke functiebeperking. Daarnaast onderschrijven we de inzet van de SWOP bij de onafhankelijke cliëntondersteuning.

Wij vinden het vanzelfsprekend dat u de klachtenprocedures goed zult communiceren met onze inwoners. Een communicatieplan zal daarbij ondersteunend zijn. Dit is voor ons een belangrijk aandachtspunt. Wat gaat u wanneer, hoe en aan wie communiceren?

Ad. 7) Overige punten

- a. Een maatwerkvoorziening is niet voor iedereen toegankelijk. Daar zijn we het mee eens.
- b. U wil het toezicht op de kwaliteit van de Wmo regionaal organiseren (GGD Haaglanden). Wij vinden dat met u, gelet op de kleine schaal van onze gemeente, een verstandige keuze. Wel

heeft onze gemeente recent nog ervaring met vervelende onvoorziene bijwerkingen van diverse Gemeenschappelijke Regelingen. Dit is geen zaak van de Wmo-raad, maar alertheid inclusief goed toezicht op de prioritering en de uitgaven is hier natuurlijk geboden.

- c. Over herbeoordeling van alle bekende (i.p.v. bestaande) cliënten: we begrijpen dat dit nodig is. U kiest voor een lichte toets waar mogelijk. We wijzen op het gegeven dat vele cliënten al gedurende lange tijd bekend zijn. Wij vragen u terughoudend te zijn met her-indiceren van mensen voor wie al jarenlang duidelijk is wat de reden is van hun beroep op noodzakelijke zorg.
- d. Huishoudelijke zorg: u gaat het beleid de komende twee jaar niet veranderen. Prima.
- e. Persoonsgebonden Budget: de VNG heeft enkele belangwekkende documenten geschreven over (de toekomst van) het PGB. Er is een 'Handreiking voor gemeenten', u vast wel bekend en op 23 mei jl. meldde de SVB dat een pilot start met trekkingsrecht voor persoonsgebonden budget. Wij staan positief ten opzichte van continuering van het PGB en zullen hierop in een aanvullend advies nader ingaan. Uiteraard is het verstandig om heel goed de adviezen van Per Saldo te betrekken bij het toekomstige PGB-beleid.
- f. Budget is leidend: dit beleidsuitgangspunt, zoals uitgewerkt in het Hoofdlijnenakkoord 'Samen doen 2014 – 2018' van de nieuwe gemeenteraad, vraagt om nadere precisering. Het gaat over de vraag uit welke onderdelen het budget is opgebouwd, kortom: hoeveel geld is structureel beschikbaar en hoeveel incidenteel (voor calamiteiten)? Het mag naar ons oordeel niet zo zijn dat als het geormerkte geld domweg op is, mensen geen zorg meer kunnen ontvangen die op dat moment nodig is, of pas over bijvoorbeeld twee maanden als een nieuw jaar is begonnen. Wij vinden dat noodzakelijke zorg te allen tijde dient te worden geleverd, ongeacht de status van het budget. Wij kunnen niet inschatten of de bedragen zoals vermeld op blz. 7 daartoe voldoende garanties bieden.
- g. Over de inkoop van de zorg: de planning voor de inkoop van gespecialiseerde jeugdzorg is, dat op 1 juli a.s. een programma van eisen klaar is en dat de inkoopcontracten met alle aanbieders uiterlijk op 1 oktober a.s. afgesloten zijn. Over de inkoop van AWBZ-begeleiding heeft u gekozen voor een traject van bestuurlijke aanbesteding, samen met de H6-gemeenten. Wij volgen deze ontwikkelingen met grote interesse.
- h. Geen incidentenpolitiek: incidenten zijn niet uit te sluiten. Wij waarschuwen voor de reflex dat op incidenten wijzigingen in regelgeving plaatsvinden. Wees terughoudend met weer nieuwe protocollen en analyseer gedegen wat heeft geleid tot het incident en of het te voorkomen was.
- i. Onzekerheden in bedrijfsvoering en organisatie (blz. 8): met de komst van de nieuwe taken voorzien we dat een uitbreiding van de benodigde ambtelijke capaciteit noodzakelijk is. Er is in de afgelopen jaren fors bezuinigd op het ambtelijk apparaat. Wij veronderstellen dat de bodem bereikt is.
- j. Vrij toegankelijk 24-uurs luisterend oor en advies: wij onderschrijven uw plan om de diensten van Sensor vrij toegankelijk aan te bieden. Wij vragen ons af wat er met de Kindertelefoon is gebeurd?

- k. Wel of geen tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten: wij wachten het oordeel van de gemeenteraad af en zullen dan daarover adviseren.
- l. Onderzoeken integratie Wmo-raad en Adviesraad Werk en Inkomen: in het verleden heeft de Wmo-raad uitgesproken nog niet te willen opgaan in één raad.
- m. Continuering klankbordgroep Sociaal Domein en een minder strakke beleidscyclus: hoewel de klankbordgroep die bestond en naar wij aannemen gaat bestaan uit gemeenteraadsleden, stellen wij een luisterend oor daar op prijs. De Wmo-raad is weliswaar een adviesraad voor het College van B&W, maar wil ook goed op de hoogte zijn van de politieke opvattingen over wat er in het sociaal domein gaande is. Uw keuze om minder met een strakke beleidscyclus te gaan werken vinden wij een verstandige keuze.
- n. Werken met de innovatieagenda: wij onderschrijven de koers die u inslaat. Het gaat om een activerende en verbindende overheid om zo te komen tot een netwerkorganisatie. Drie van de vier deelagenda's behoren tot het aandachtsgebied van de Wmo-raad. U nodigt ook de Wmo-raad uit om mee te werken aan het tot stand komen van de innovatieagenda. Dank voor deze uitnodiging. Wij zullen onze bijdrage leveren.
- o. Bevordering van bewonersinitiatieven: op 13 mei jl. werden enkele aanbevelingen gedaan die u overneemt (blz. 19): prima!
- p. Doelenboom sociaal domein met begroting: u gaat een maatschappelijke dialoog organiseren om behaalde resultaten en effecten te duiden. Daar zijn wij een groot voorstander van. Dit zal kunnen bijdragen aan een gezamenlijke basis waarop ook in onze gemeente de noodzakelijke veranderingen in het sociale domein inhoud en vorm krijgen. Voor ons is de inhoud leidend.